

Informatieblad

Juridische aspecten binnen 1Gezin1Plan

1GEZIN1PLAN

1HUISHOUDEN1PLAN

VOOR BURGERS VAN -9 MAANDEN TOT 100 JAAR

Colofon

Uitgever:	RDOG Hollands Midden
Ontwikkeling:	Petra de Jong en Nathalie Sie
Uitgave:	2019, versie 6
Contact:	Petra de Jong, petra@1gezin1plan.nu Nathalie Sie, nathalie@1gezin1plan.nu Liane Jansen, liane@1gezin1plan.nu
Informatie:	Voor actuele informatie over de richtlijn, implementatie en scholingen: https://1gezin1plan.nu
Serie:	Dit document is onderdeel van informatie over de aanpak 1Gezin1Plan.
Gebruik door derden:	Met bronvermelding mogen uit dit document teksten en formats vrij worden gebruikt en aangepast.

Inhoudsopgave

1.	Juridische aspecten binnen 1Gezin1Plan	4
2.	Informatie delen	4
2.1	Wat is het beroepsgeheim?	4
2.2	Aan wie vraag je toestemming voor het delen van informatie?	4
2.3	Wat is ouderlijk gezag en voogdij?.....	5
2.4	Hoe deelt je informatie?	6
2.5	Wie mag informatie delen?.....	7
3.	Informatie delen	8
3.1	In welk dossier worden de gegevens vastgelegd?	8
3.2	Wie legt de gegevens vast in het dossier of het registratiesysteem?.....	8
3.3	Welke informatie leg je vast?.....	9
3.4	Hoe leg je op een zorgvuldige manier informatie vast?	9
3.5	Mag je gegevens over een ander dan de klant vastleggen?	10
3.6	In welke uitzonderlijke gevallen kunnen deze rechten worden beperkt?.....	11

1. Juridische aspecten binnen 1Gezin1Plan

De pagina 'Informatie delen' gaat in op het beroepsgeheim en het delen van informatie. Er wordt antwoord gegeven op de vragen aan wie je toestemming moet vragen indien je informatie wilt delen, hoe je informatie deelt en wie informatie mag delen.

De pagina 'Informatie verwerken' gaat specifiek in op dossiervorming en het verwerken van informatie wanneer je de meldcode huiselijk geweld hanteert. Er wordt antwoord gegeven op vragen als wie informatie verwerkt, welke informatie in het dossier wordt verwerkt en hoe je dat op een zorgvuldige wijze doet.

2. Informatie delen

2.1 Wat is het beroepsgeheim?

Alle professionals hebben een beroepsgeheim. Dit betekent dat je als regel toestemming nodig hebt van de betrokkene of de ouders / wettelijk vertegenwoordigers om informatie over de betrokkene aan anderen te geven of extern overleg over hem/haar te voeren.

Het beroepsgeheim is voor medisch hulpverleners vastgelegd in de Wet op de Beroepen in de individuele gezondheidszorg en in de Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst. Het beroepsgeheim voor jeugdzorgwerkers ligt vast in de Jeugdwet en is uitgewerkt in de Beroepscode voor de jeugdzorgwerker. Ook maatschappelijk werkers, psychologen, pedagogen en onderwijskundige kennen beroeps- en gedragscodes waarin hun beroepsgeheim is vastgelegd.

2.2 Aan wie vraag je toestemming voor het delen van informatie?

Je vraagt toestemming voor het delen van informatie:

Bij kinderen tot 12 jaar:	Aan de ouders / wettelijk vertegenwoordiger
Bij jongeren tussen 12 en 16 jaar:	Zowel aan de jongere als aan zijn ouders / wettelijk vertegenwoordiger
Bij jongeren vanaf 16 jaar:	Aan de jongere zelf
Bij volwassenen met een ondercuratelestelling:	Aan de curator voor (o.a.) behandeling en begeleiding
Bij volwassenen met een onderbewindstelling:	Aan de volwassene zelf en aan de bewindvoerder voor de goederen / financiën die onder bewind staan

2.3 Wat is ouderlijk gezag en voogdij?

Ouders zijn getrouwd of hebben geregistreerd partnerschap

Ouders verkrijgen automatisch het gezag van hun kind wanneer zij voor de geboorte of adoptie van het kind getrouwd of geregistreerd partner zijn.

Ouders zijn niet getrouwd en hebben geen geregistreerd partnerschap

De moeder krijgt automatisch gezag indien zij 18 jaar of ouder is, niet onder curatele staat of een geestelijke stoornis heeft.

De vader heeft niet automatisch gezag. Het gezamenlijk gezag kan worden aangevraagd bij de rechtbank.

Ouders zijn gescheiden

Ouders behouden samen het gezag. In enkele gevallen beslist de rechter anders en krijgt één van de ouders alleen het gezag.

Ouder zonder gezag

Ouders zonder gezag hebben recht op informatie over hun kind. De ouder die het gezag heeft moet de ouder zonder gezag informatie geven over de kinderen. Bijvoorbeeld over gezondheid en school. Als de ouder met gezag belangrijke beslissingen wil nemen over de kinderen, moet hij/zij de mening vragen van de ouder zonder gezag. De ouder met gezag beslist uiteindelijk.

Professionals die belangrijke informatie hebben over het kind zijn verplicht om de ouder zonder gezag daarover te informeren wanneer deze hierom vraagt. Professionals kunnen ook uit eigen beweging ouders zonder gezag informeren, bijvoorbeeld door hen uit te nodigen voor bijvoorbeeld ouderavonden.

Gezagsregister

In het openbare Centraal Gezagsregister staat wie er gezag heeft over een minderjarig kind. Het gezagsregister is openbaar en iedereen kan een uittreksel uit het register opvragen.

Voogdij

Voogdij is het gezag van niet-ouders. De rechter benoemt een voogd. Een voogd is verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van het kind.

Een kind krijgt een voogd als:

- de ouders zijn overleden.
- de ouders geen gezag meer mogen hebben.
- de ouders zijn ontheven of ontzet uit het gezag.

2.4 Hoe deelt je informatie?

Je kunt informatie delen wanneer je voldoet aan de volgende zes beginselen:

1. Rechtmatig, behoorlijk en transparant

Toestemming is rechtmatig wanneer de betrokkene of de wettelijk vertegenwoordiger toestemming heeft gegeven. Hiervan kan alleen worden afgeweken wanneer je een gerechtvaardigd belang voor de verwerking dat prevaleert ten aanzien van het privacybelang van de betrokkene, dit kan het geval zijn wanneer de veiligheid van een betrokkene in gevaar is.

Transparant is het eenvoudig, toegankelijk en begrijpelijk communiceren over wie, wat, waarom, waar, wanneer en hoe lang persoonsgegevens worden verwerkt en bewaard. Dit moet eenvoudig en duidelijk worden uitgelegd aan de betrokkene.

2. Doelbinding

Gebruik de informatie die je van een ander ontvangt alleen voor het doel waarvoor je dit heeft gekregen.

Vind je het nodig om de informatie ook te gebruiken voor een ander doel:

- Voer daarover dan eerst overleg met de professional van wie je de informatie hebt gekregen.
- Vraag toestemming voor dit andere gebruik.
- In de meeste gevallen zal de professional die de informatie heeft verstrekt, voor gebruik voor een ander doel, opnieuw toestemming aan de betrokkene moeten vragen.

3. Minimale gegevensverwerking

Je mag niet meer persoonsgegevens verwerken dan strikt noodzakelijk is.

4. Juistheid

Je moet ervoor zorgen dat de persoonsgegevens die je verwerkt juist en nauwkeurig zijn en dat deze tijdig worden geactualiseerd.

5. Opslagbeperking

Je bewaart de persoonsgegevens niet langer dan noodzakelijk is en afgesproken binnen de organisatie of volgens de bewaartermijn zoals vastgesteld.

6. Integriteit en vertrouwelijkheid

Persoonsgegevens moeten worden bewaard op een veilige manier met een passende beveiliging, zodat anderen geen ongeoorloofde toegang hebben tot persoonsgegevens. Daarnaast moeten gegevens worden beschermd tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging.

2.5 Wie mag informatie delen?

Je mag informatie delen, indien je je houdt aan de Algemene Verordening Persoonsbescherming (AVG). In de praktijk betekent dit dat je de adviezen volgt zoals hier zijn beschreven. Daarnaast zijn er in de wet extra artikelen opgenomen over het delen van informatie.

Informatie delen met Veilig Thuis of de Raad voor de Kinderbescherming

Professionals hebben een wettelijk meldrecht bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit staat in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, artikel 5.2.6. Dit meldrecht geeft professionals, het recht om een melding te doen van vermoedens van huiselijk geweld bij Veilig Thuis of in crisissituaties bij de Raad voor de Kinderbescherming. Hiervoor is geen toestemming nodig van de klant, zijn/haar ouders of wettelijk vertegenwoordigers.

Het wettelijk meldrecht geeft professionals ook het recht om informatie te geven aan Veilig Thuis of de Raad voor de Kinderbescherming als daar in het kader van een onderzoek om wordt gevraagd. Ook dit kan zo nodig zonder toestemming van de klant, zijn/haar ouders of wettelijk vertegenwoordigers.

Informatie delen met de Jeugdbescherming

De Jeugdwet geeft aan dat de jeugdbeschermer actief informatie op vraagt bij andere professionals die bij een gezin betrokken zijn. Het gaat hierbij om hulpverleners en deskundigen. Deskundigen en hulpverleners zijn verplicht hieraan mee te werken. De informatie moet wel noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling van het kind. Dit is het geval als de informatie kan bijdragen aan het voorkomen of verminderen van een bedreiging in de ontwikkeling van het kind.

Andersom geldt dat als professionals over informatie beschikken die noodzakelijk kan zijn voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling, zij deze informatie uit eigen beweging kunnen verstrekken aan een jeugdbeschermer.

3. Informatie delen

3.1 In welk dossier worden de gegevens vastgelegd?

Je werkt met een cliënt - leerling - of patiëntdossier:

Dan worden de stappen van de Meldcode daarin vastgelegd.

Je werkt niet met een cliënt - leerling - of patiëntdossier:

Dan moet de organisatie zorgen voor een registratiesysteem waarin op klantniveau gegevens worden vastgelegd over de stappen die worden gezet in verband met de signalen van huiselijk geweld.

Voorbeeld

Een school legt de stappen van de Meldcode vast in het leerlingdossier. Een huisarts doet dat in zijn patiëntendossier en het wijkteam in een registratiesysteem. Heeft het jongerenwerk geen dossiers van individuele jongeren, dan draagt het bestuur van het jongerenwerk er zorg voor dat jongerenwerkers gebruik kunnen maken van een registratiesysteem waarin ze per individuele jongere de stappen van de Meldcode kunnen vastleggen.

3.2 Wie legt de gegevens vast in het dossier of het registratiesysteem?

Degene die de stappen van de Meldcode zet, is zelf verantwoordelijk voor het vastleggen van deze stappen. Is er in de Meldcode van de instelling onderscheid gemaakt tussen beroepskrachten die alleen een signalerende taak hebben en beroepskrachten die ook de overige stappen zetten, dan zijn de beroepskrachten die de vervolgstappen zetten verantwoordelijk voor het vastleggen van de stappen. De signalen die aanleiding vormen voor het zetten van de vervolgstappen, worden in goed overleg met de signalerende beroepskracht vastgelegd.

Voorbeeld

Een jeugdarts en een wijkverpleegkundige maken de aantekeningen in het dossier, want zij zetten zelf de stappen van de Meldcode. Als in de Meldcode van een instelling voor kinderopvang staat dat de leid(st)ers uitsluitend een signalerende taak hebben en dat de leidinggevende de vervolgstappen zet, is deze leidinggevende verantwoordelijk voor het vastleggen van alle stappen in het dossier of registratiesysteem.

3.3 Welke informatie leg je vast?

Stap 1.	Leg vast:	<ul style="list-style-type: none">• de feitelijke signalen waardoor het vermoeden van huiselijk geweld ontstaat
Stap 2.	Leg vast:	<ul style="list-style-type: none">• wie er om advies is of zijn gevraagd• hoe het advies luidt• waarom er eventueel is afgeweken van de adviezen
Stap 3.	Leg vast:	<ul style="list-style-type: none">• met wie een gesprek is gevoerd over de signalen• de reactie van de klant en/of de ouders / wettelijk vertegenwoordiger op deze signalen• de afspraken die zijn gemaakt over een eventueel vervolg• indien een melding is aangekondigd, de reactie op deze melding• Indien is besloten om geen contact over de signalen te hebben, voeg dan de redenen voor dit besluit toe.
Stap 4 en 5.	Leg vast:	<ul style="list-style-type: none">• de weging die is gemaakt op basis van het afwegingskader.• het besluit dat is gemaakt op basis van het afwegingskader.• het besluit of er een melding wordt gedaan en de inhoud van de melding• Het besluit of hulp wordt geboden of georganiseerd.• de afspraken die daarover zijn gemaakt.•• NB Wanneer je besluit te stoppen met het doorlopen van de stappen, leg je dit ook vast in het dossier. Geef daarbij aan waarom je dit hebt besloten.

3.4 Hoe leg je op een zorgvuldige manier informatie vast?

- Wees feitelijk, sluit aan bij wat je hebt gehoord en gezien of waargenomen en vermijd onmiddellijke interpretaties of oordelen.
- Vermeld de bron bij informatie van anderen.
- Leg ook beschermende factoren of signalen die het vermoeden weerspreken vast.
- Leg de reactie van de betrokkenen vast, ook (of juist) als je het niet met hen eens bent.
- Zorg, als er sprake is van een mening, of een hypothese, voor voldoende onderbouwing door feiten en blijf binnen jouw eigen deskundigheidsterrein.
- Leg medische diagnoses alleen vast als ze zijn vastgesteld door een deskundige professional.

Voorbeeld	
Niet zo:	Maar zo:
Afstandelijke vader	Vader zoekt tijdens het gesprek geen oogcontact of ander contact met zijn kind
Liefdevolle moeder	Moeder maakt bij het aan- en uitkleden oogcontact en doet kiekeboespelletjes.
Partners zitten in de weerstand	Meneer en mevrouw X. geven aan weinig voor de hulp bij het maatschappelijk werk te voelen. Mevrouw geeft dan dat zij geen gesprek wilt over hoe het thuis gaat. Afgesproken is om daar volgende week op terug te komen.
Gewelddadige man	Politie is de afgelopen maanden driemaal bij meneer X. thuis geweest in verband met ruzies tussen meneer en mevrouw X. waarbij meneer X. fysiek geweld gebruikt (vastpakken, slaan en schoppen).

De Meldcode is gebaseerd op zoveel mogelijk openheid naar betrokkenen. Dossiers zijn wettelijk toegankelijk voor de klant. De informatie over de Meldcode hoort daarin te worden vastgelegd. Om de privacy van de betrokkenen te waarborgen kan deze informatie zo worden opgeslagen dat maar een beperkt aantal mensen in een instelling deze gegevens kan zien. De informatie dient echter toegankelijk te blijven voor betrokkenen.

3.5 Mag je gegevens over een ander dan de klant vastleggen?

Ja, als dat noodzakelijk is voor het signaleren van het geweld of de mishandeling of voor het zetten van de volgende stappen. Informatie over ouders, en eventueel van broertjes en zusjes van een leerling, cliënt of patiënt zal bijna altijd vastgelegd moeten worden in verband met vermoedens van huiselijk geweld.

Informatie over (ex-)partners en (ex-)echtgenoten die een klant verstrekt, kan eveneens worden vastgelegd voor zover deze informatie noodzakelijk is voor het zetten van de stappen. Beperk je hierbij tot het strikt noodzakelijke. Bewaak bronvermelding zodat duidelijk is wie de informatie heeft gegeven en zorg ervoor dat ook uit aantekeningen blijkt of je zelf contact hebt gehad, zelf iets hebt vastgesteld of dat de informatie over de (ex-)partner afkomstig is van de klant.

Voorbeeld

Vrouw zegt door haar man van de trap af te zijn geduwd. De val zou de gebroken neus en de schaafwonden verklaren. Vrouw zegt dat haar man vaker lichamelijk geweld gebruikt als hij vrijdagsavonds is wezen 'stappen' met zijn vrienden. Geen contact met man gehad, is geen cliënt van onze instelling.

3.6 In welke uitzonderlijke gevallen kunnen deze rechten worden beperkt?

Bij wijze van uitzondering kunnen de rechten ten aanzien van het dossier worden beperkt.

Beperking is mogelijk:

- Vanwege concrete aanwijzingen dat door inzage en afschrift de veiligheid van de klant, een gezinslid of die van anderen kan worden bedreigd.

Voorbeeld

Een meisje van vijftien geeft op school aan dat ze niet mee op vakantie durft met haar ouders omdat ze bang is dat ze achtergelaten zal worden in het land van herkomst omdat ze hier in Nederland haar familie 'te schande maakt'.

Op advies van Veilig Thuis doet de school meteen een melding en slaat school stap 3 en 4 over omdat het veiliger voor het meisje is als Veilig Thuis deze zaak verder oppakt. Mochten de ouders om inzage vragen in het leerlingdossier van hun dochter, dan kan school de aantekeningen over het gesprek met de leerling en over de contacten met Veilig Thuis afschermen voor de ouders.

De beperking op het inzagerecht wordt ingegeven door de veiligheid van de leerling.

- Vanwege privacybelangen van een ander dan degene die om inzage verzoekt.

Voorbeeld

Een instelling verwijdert het woonadres van het kind voordat de vader inzage krijgt, dit om het geheime adres van de moeder en de kinderen voor de vader af te schermen.

- Beperking van de rechten van gezagsouders
Als ouders rechten van hun kinderen uitoefenen, kunnen deze rechten, bij wijze van uitzondering, worden beperkt vanwege zwaarwegende belangen van het kind.